

Hea galerist teeb tarku otsuseid

Reet Varblane

Üks küsimus New Yorgi galeristidele Eduard Winkelmanile ja Murat Orozobekovile

New Yorgi Winkelmani galerii omanikud **Eduard Winkelman** ja **Murat Orozobekov** külastasid Tallinna möödunud aasta oktoobris Eesti Kaasaegse Kunsti Arenduskeskuse kutsel, et nad tutvustaksid galeristide kursusel oma galeriid, aga selle põhjal ka laiemalt New Yorgi nüüdiskunstigalerii tegevust. See oli esimene spetsiaalselt galeristidele mõeldud kursus ning vaatamata sellele, et kursus oli tasuline, oli huvi selle vastu suur. Kuid Eesti, iseäranis siinne kunst ei olnud Winkelmanile ja Orozobekovile päris tundmatu ka varem. Sellele on aidanud kaasa Temnikova ja Kasela galerii osalemine kevadel New Yorgi kunstimesil ja Karin Laansoo Eesti kunsti tutvustav tegevus, kuid sugugi väiksemat rolli ei mängi just need meie kunstnikud, kes ikka oma kunsti tõttu on leidnud rahvusvahelise tunnustuse. 2001. aastal loodud Winkelmani galerii osales möödunud aastal Londonis rahvusvahelises videokunstiprojektis „Liikuvad kujundid” („Moving Images”), tänavu korraldatakse see projekt New Yorgis. Eestist osales seal Temnikova ja Kasela galerii **Jaan Toomiku** ja **Flo Kasearu** töödega.

Küsimusele, kas kaasaegse kunsti (praegu loodava modernismist välja kasvanud nii praeguse kunsti kui ka kunstiajaloo, -mõiste ja toimimismehhanismiga dialoogis kunsti) puhul on mõttekas jagada kunstnikke rahvuse või geograafilise paikkonna järgi, vastasid nad, et kõik oleneb ikkagi konkreetsest kunstiväljast, -areenist, kus kunstnik või teda vahendavad, tema loomingut tõlgendavad institutsioonid (galeriid, muuseumid, kuraatorid, kunstikogujad) tegutsevad.

Murat Orozobekov: New Yorgi nüüdiskunstiväli erineb täielikult Ida-Euroopa või Kesk-Aasia kunstiväljast. New York on siiani maailma nüüdiskunsti pealinn: seal on suurepärased nüüdiskunsti muuseumid, pikk kunstikogumise traditsioon, väga suur hulk nüüdiskunsti galeriisid. Ainuüksi Chelsea's tegutseb 300 nüüdiskunsti galeriid. Selline võimas konkurents sunnib pidevalt vormis olema, tegema paremaid näitusi, otsima järjest suurepärasemaid kunstnikke. Sellises üliintensiivses olukorras ei saa aga ka väga suurt riski võtta.

Edward Winkelman: Kui mõelda näiteks Eesti peale, siis teil on selline kunstnik nagu Jaan Toomik, või Hiina peale, kus tegutseb Ai Wei Wei, siis on selge, et ka märksa vähem arenenud nüüdiskunstiväljal leidub väga tugevaid kunstnikuisiksusi või loomingulisi gruppe. Nad pakuvad igal tasandil rahvusvahelist huvi. Vaja on arendada välja neid toetavate galeriide ja teiste kunstiinstitutsioonide süsteem. Olen kindel, et Tallinnas on targal galeristil hõlpsam läbi lüüa kui New Yorgis.

Kunstniku sünni- ja arenemiskoht on endiselt oluline. Kui Coca-Cola pudeleid maalib Ameerikas sündinud kunstnik või kui seda teeb Alžeerias elav kunstnik, siis on selle kunsti tähendus sootuks teine. Taustateave aitab kunsti ja kunstnikku mõista, iseäranis, kui kunstnikul ei ole veel rahvusvahelist nime. Kui aga rääkida näiteks Miami kunstimesi kontekstis, siis see ei ole enam tähtis. Shanghai kunstikogujad tunnevad Damien Hirsti, New Yorgi omad Ai Wei Weid. Ega me ka Michelangelo puhul mõtle, et ta oli itaallane, vaid eelkõige, et ta oli inimene. Kui kunstnik on suutnud saavutada tõesti midagi suurt, mis jääb kestma üle aegade, siis ei ole tema taust, rahvus jms enam nii tähtis.

M. O.: Ka meie galerii teeb palju koostööd Kesk-Aasia või Aserbaidžaaani kunstnikega. Nende kunsti puhul olen mina pidanud alguses Edwardile tausta selgitama. Kunstikeskustest väljapoole jääv kunst vajab rohkem vahendamist: tarku, entusiastlikke galeriste, kuraatoreid, toetavaid kogujaid. Eduka galerii programmis peab olema kunsti, aga nad peavad suutma esindada ka oma regiooni kunstnikke.